

סיפורי סבתא

במסר זה. הזמן היה קצר מדי. הם לא ידעו בכלל שראו אותו. אבל הם קלטו אותו מתחת לסף ההכרה שלהם (מכאן השם: סוב — מתחת, לימס — סף).

באחד הניסויים המדעיים הקרינו את המסר: "אכלו פופקורן." בדקו ומצאו כי אחרי הקרנה סובלימינלית זו גדלה צריכת הפופקורן באותו בית-קולנוע במאות אחוזים.

והי שיטה די מפורסמת. מישטר רודני יכול להנהיג את האוכלוסיה בשיטה זו. תועמלן פוליטי יכול לנצח כך בבחירות, עליידי השפעה על מי שלא החליטו עדיין, למשל, מסר סובלימינלי בטלוויזיה: "שמיר רודף-שלום", או "רביץ הומאני", או "פרס אמין". השבוע טענו בצרפת שפראנסואה מיטראן השתמש באחרונה בשיטה זו.

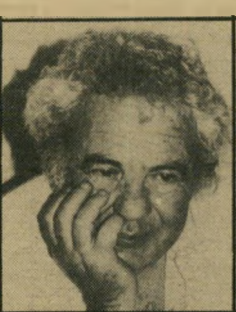
נחזור לסרט על ולס. תוך שעה וחצי מניתי ארבעה מסרים מוסתרים בסרט. שלא היה להם שום קשר עם העלילה. למשל, מנו במהירות קדחתנית את המאורעות החשובים של המאה, והזכירו את הקמת מדינת ישראל (אך לא את שיהורוד הודו ועשרות מדינות אחרות); ואת רצח הספורטאים במינכן (אך לא את השואה, למשל). במקום אחר בסרט מספר מישטר כי "ערבים רצחו מאה ילדים". (האם יעלה על הדעת שמישהו יעז להגיד בסרט, "סם ככה", "יהודים רצחו מאה ילדים"? חוץ זה נראה לרגע אדם הגון כחנות. והמצלמה מתמקדת במשך חלקיק של שניה על מיספר מחנה-הריכוז שעל זרועו. ממש מושלם.

אין זה סוד שליהודים יש השפעה גדולה מאוד בתעשיית הקולנוע האמריקאית. אסור להגיד שזוהי "תעשייה יהודית" (זה נשמע כסיסמה אנטישמית), אבל האמת אינה רחוקה מזה. מזה שנים אני עוקב אחרי מסרים נסתרים כאלה השתולים בסרטים מכל הסוגים. כאילו בדרך אגב מוזכרים מושגים כמו "המוסד היעיל", "הערבים הרוצחים", "השייח'ים המושחתים" ועוד סטריי-אוטיפים מסוג זה — תמיד בחלקיק של שניה, כשהצופה עוקב בדריכות אחרי העלילה ואינו שם לב למסר המוסתר.

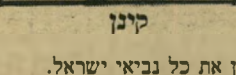
זה לא סובלימינלי לגמרי, אחרת לא הייתי מבחין בכך. אך אין ספק ש-99% מבין אלף צופים לא הבחינו בכך. אתה, למשל — אם ראת את הסרט הזה, האם שמת לב למסרים אלה? אני מניח שלא. עבודה טובה. אולי זה יעזור לנו להמשיך ולקבל סיוע אמ-ריקאי מאס"בי, חרף כל מה שמתרחש.

חובת הצעקה

אני מתייצב לימינו של עמוס קינן. קינן נחקר על "זילות בית-המישפט". הוא מתח ביקורת על פסקדין של השופט אורי שטרומן, שרץ לשישה חודשי עבודת-חוץ מתנחל שהרג נער ערבי בן 13. השופט קבע שיש למתנחל רקע אישי טוב, וגם הרטיב את האשמה על הורי הנער, וקבע ש"ילדים ונערים אלה צריכים להיות בימים טרופים אלה תחת השגחת הוריהם."

משמע: ילד או נער בגדה וברצועה היוצא בימים טרופים אלה בלי השגחה, אל-נא יתפלאו הוריו אם ייהרג בידי מתנחל עור בר-ארוח. הייתי מוסיף: גם גבר ערבי אינו צריך לצאת בלי השגחה. הוא יכול להיתקל ברומם אל-דובי, שיהרוג אותו, ואז, אם אחר תו ההמומה תרים אבן ותזרוק אותה במתנחל, המתנחל עלול להרוג בטעות נערה-מתנחלת, והאחות תיאשם ברצח.

אם ביקורת על מעשים שפטים אלה היא "זילות בית-המישפט", כי אז יש להעמיד לדין את כל נביאי ישראל.

מערכת-המישפט הישראלית השתנתה בחודשים האחרונים בלא-הכר. בשנים האחרונות זה היה שינוי איטי. עכשיו זה שינוי קטסטרופלי. החל בשרי-המישפטים ועד חוקרי המישטרה, החל ביועץ המישפטי ועד "בתי-הדין" הצבאיים — משהו קרה. משהו קורה. ועוד יקרה.

במישטר של כיבוש, מערכת-המישפט הופכת זרוע של הכיבוש. ומכיוון שמישטר של כיבוש הוא בעצם מהותו מערכת של אי-צדק, של ריכוז, של שלילת זכויות-אנוש. הרי מערכת-מישפט המשרתת את המישטר הזה מוכרחה להגיע לעבריי-פ-פחת.

מי שרואה תהליך זה ואינו זועק — הוא האשם בפשע של זילות בית-המישפט. מי שמשלים עם ההתפתחות המחרידה הזאת ושותק — כפי שעושים כמעט כל המישפטים במדינת-ישראל — הוא שותף לפשע. כל איש מצפון, שהמישפט והצדק יקרים לו, חייב לקום ולצעוק. עמוס קינן צעק. אני מתייצב לימינו.

זעם הכוכבים

את התגובה הנחמדה ביותר על פרשת האסטרוולוגיה בבית הלבן מצאתי בעיתון אמריקאי. זה היה מיכתב קצרצר למערכת. וכך נאמר בו: "גדהמתי לשמוע שהחלטות הבית הלבן התבססו על הורוסקופים. יריעות מסוג זה הן המוציאות שם רע לאסטרוולוגיה!"

שאלתי את כל מי שיכולתי לשאול. איש לא הכיר את הפיתגם. אולי אין זה כלל פיתגם עברי? אולי זהו פיתגם סיני? אם איש לא יאיר את עיניי, אצטרך להגיע למסקנה שאני אחרון החז"לים.

תרגיל בן-ארי

מה קרה במארידי? כאשר הגיע לשם שימעון פרס, כדי להשתתף במושב האינטרנציונל הסוציאליסטי, נלוו אליו עיתונאים ישראלים שדיווחו בהתלהבות על הצלחתו הגדולה. פרס המשיך בדרך לארצות-הברית, ואז באה ידיעה אחרת: האינטרנציונל קיבל החלטה שמתחה ביקורת חריפה ביותר על מעשי ישראל בשטחים הכבושים. מכיוון שלמעשים אלה אחראי יצחק רבין, היתה ביקורת זו מופנית בעקיפין נגד מיפלגת-העבודה. אולם נציג מיפלגת-העבודה במארידי לא נואש. הוא הודיע שזוהי החלטה חיובית ביותר, שנוספו בה נקודות פרו-ישראליות שלא היו בה קודם לכן, שנמנעה החלטה הרבה יותר חמורה.

בקיצור: ניצחון גדול לשימעון פרס ולישראל. זוהי שיטה ישראלית, שמן הראוי לקרוא לה "תרגיל בן-ארי". הדוגמה הבולטת ביותר ניתנה לא-מכבר עליידי שגריר ישראל בכון, יצחק (מייק) כנארי. זה היה אחרי שהבונדסטאג קיים דיון מיוחד על מעשי ישראל בגדה וברצועה. כל המשתתפים בדיון הזכירו את פישעי הנאצים כלפי היהודים, ועמדו על הצורך המיוחד שיש לגרמנים להיוזר בכואם למתוח ביקורת על מדינת-היהודים. אולם כמעט כל הרובים תבעו מישראל לשאת ולתת עם אש"ף, והדגישו את זכות הפלסטינים להגדרה עצמית. משמע: כמעט כל הנואמים נקטו עמדה שנגדה את הקו של ממשלת-ישראל על שני חלקיה. בדיון נוכחו בן-ארי וגם עמיתו-יריבו הפלסטיני, נציג אש"ף, עבראללה פרנאג'י. אך הסתיים הוויכוח, מיהר בן-ארי למסור הצהרה לכלי-התיקורת הגרמניים. הוא העלה על נס את הדיון, תיאר בצבעים לוהטים את הגישה המוסרית של הרובים, ציין כי הדיון הוא ניצחון גדול לישראל. נציג אש"ף, לעומת זאת, דיבר באיחור, ומתח ביקורת על הדיון. התוצאה: בגרמניה ובני-ישראל נוצר רושם כי הדיון היה ניצחון גדול לישראל, ומפלה גדולה לפלסטינים. לפני כמה ימים ביקרתי אצל בן-ארי, כמעטו השקט והיפה ליד בון. לפני כמה ימים שמרה שוטרת גרמניה בלונרית יפהפיה, מצוידת בתתי-מקלע. בן-ארי (בתו היא אילנה בן-ארי, שהיתה צלמת העונם הזה) היה גא למדי בתרגיל שלו. ובצדק. עכשיו קמו לו תלמידים.

פופקורן ציוני

הכל משימציים את מערכת-ההסברה הישראלית בעולם. לדעתי, אין בכך שום צדק. נכון הדין: המערכת הזאת עושה נסים ונפלאות. אם עוד נותר לישראל ירדן אחד בעולם, הרי זה תודות לה. והרי כיום זוהי כמעט משימה בלתי-אפשרית. לפני כמה ימים גברה ברעיתי עוד יותר. ראינו בטלוויזיה סרט נחמד — מין מותחן בדיוני — שתיאר את עלילותיו של הורברט ג'אורג' ולס. העלילה: האיש, מראשוני המרע הבדיוני בסוף המאה שעברה, מעביר את עצמו לשנת 1978. ועל רקע זה קורים לו כל מיני דברים מותחים. מה זה נוגע לנו? בסרט היו חבויים כל מיני מסרים, על פי שיטת המסר הסובלימינלי. את השיטה הזאת המציאו מזמן. הקרינו על אקרון של קולנוע, באמצע סרט. מסר שנמשך חלקיק של שניה. הצופים לא הבחינו

פגשתי את שמוליק באחת המסיבות. לא ראיתי אותו זמן רב. פעם, בצעירותו, כתב סיפורני טרן. בחור מוכשר. מאז נעלם. שאלתי אותו במה הוא עוסק בימים אלה. "אה", הוא אמר, "אני כותב הודעות". איזה הודעות, שאלתי. "אני מחבר הודעות על הריגת מקומיים ביהודה, שומרון וחבל-עזה", אמר.

"מה, באמת?" אמרתי. "תמיד ידעתי שיש לך דימיון פורה!" "תודה", אמר כנאוהו. "התפעלתי מן הסיפור על האיש ההוא במחנה-הפליטים. ממש מבריק. זה שנכנס למכונית בזמן העוצר, וכשעצר אותו סוור צה"ל הוא התנפל על הקצין, וכשזה חמק מידיו התנפל על חייל, וכשזה חמק מידיו התנפל על חייל שלישי וניסה לחטוף ממנו את הנשק. רק אז נורה. איזה סיפור! איזה דימיון! ממש רמבו!" "זה כלום", אמר. "אתה יודע לשמור סוד?" "בטח!" הבטתי.

שמוליק הוציא פתק מן הכיס שלו. "בוז עור לא השתמשתי. איך זה בעיניך?" הסיפור היה על צעיר במחנה בלטה שחטף נשק מחייל-צה"ל, טיפס על עץ, התנרד על ענף, אחז בענף של עץ שני, וכך עבר מעץ לעץ, עד שחיילי צה"ל הצליחו להרוג אותו.

זה יכול להגיע לראש החדשות, התפעלתי. "אבל האם זה לא מוכיח יותר מדי את סיפורי-טרון שלך?" "אז מה?" אמר במשיכת-כתף. "מי זוכר? העיקר להביא דברים חדשים."

הוא פישפש בכיס והוציא עוד פתק. "מה רתך על זה: אשה מקומית רקדה ריקוד-בטן במרכז הדישה, וכשחיילי צה"ל מחאו לה כף שלפה שני רימוני-יד מהחזייה שלה, והחיילים נאלצו להרוג אותה כדי להציל את חייהם." "אינני בטוח", היססתי. "אולי זה ארוטי מדי. אני לא חושב שישירו את זה." "חשבתי כך", הסכים שמוליק בצער. "אז אולי נגיד שסבתא מקומית תקפה חמישה חיילי צה"ל חמושים במערור, וכדי להגן על חייהם..."

עניינים פנימיים

כל הכבוד לג'ואן באאו. להבדיל מן הזוגה הפוליטית ההיא, ג'יין פונדה, שהפכה ציירתי-קולות למען בעלה הפוליטיקאי. לפני שנים נמנית עם מעריציה של באאו, כאשר נסעה להאנוי בעיצומה של המילחמה והקליטה שם את קולות-הנפץ, כאשר הופצצה העיר עליידי חיל-האוויר של מולדתה, ארצות-הברית. הפגנתי או למען השלום בוויאטנאם. הפגנתי איתה כווינגטון, והפגנתי גם בשערי השגרירות האמריקאית בתל-אביב. (מאז אני מוחרם עליידי השגרירות.) התערבתי אז כענייניה הפנימיים של ארצות-הברית. עכשיו באה ג'ואן באאו להתערב כענייניה הפנימיים של ישראל. כל הכבוד.

אמרו לי שלא רק בקרב הרי מין, אלא גם בקרב השמאלנים היו שהתמרמרו על כך. "אנחנו צריכים להפגין נגד הריכוז בשטחים הכבושים", הם אמרו, "אבל לג'ואן באאו אסור. זה עניין פנימי שלנו". האמנם?

באאו

אילו היינו חיים עכשיו ב-1938, וג'ואן באאו היתה נוסעת לגרמניה כדי למחות על המתריח חש במיתקני-הכליאה הנאצים, האם היינו אומרים לה שלא להתערב כעניינים הפנימיים של גרמניה?

האם רצוהעם בקאמבודיה היה עניין פנימי? או הריכוז בצ'ילה? או עניין יהודי-ברי-המועצות? או שמה פועלת גם כאן הנהלת-הפינקסים הכפולה שלנו. שתלך ותתערב כעניינים הפנימיים של כל העולם, אבל לא שלנו. את אלה שיש להשאיר בידי הפרקליט הצבאי הראשי.

באאו עצמה התלבטה לא-מעט. בירושלים המיורחית הופיעה באסיפה, כשמאחוריה סיסמות ערביות, מצוירות בצבעי הדגל הלאומי הפלסטיני, ותמונה של ילד הזורק אבן. כמי שמתנגדת ללאומנות ולאלימות, לא היה קל לבאאו להזדהות עם סמלים אלה. אך היא קיבלה זאת כהכרה, הנובע מצמצם הכיבוש.

אחרון החז"לים

לא יודע מה קרה לי. מראיין של הטלוויזיה המקומית בהאמבורג שאל אותי לפשר השם של סיפרי, שהוא בגרמנית ירדן האויב. (השם העברי הוא אויב. אחי. אני מקווה שיופיע בארץ בקרוב.) אמרתי: יש פיתגם עברי עתיק האומר: איזהו מנצח? ההופך אויב ליריב! לאחר מכן באו לי פיקפוקים. מאיפה לקחתי את זה? הרי זה לא כתוב בפרקי-אבות. אבל אני בטוח שלא המצאתי את האימרה הזאת. היא מוכרחה להיות באיזשהו מקום. אולי זו אימרה של חז"ל?